

ZOMBOR és VIDÉKE.

A BÁCS-BODROGH MEGYEI EGYESÜLT ELLENZÉK HIVATALOS POLITIKAI KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 8 frt. — Félévre 4 frt. — Negyedévre 2 frt.
Néptanulóknak egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt. — Negyedévre 1.50.
Egyes szám ára 10 kr.

Felolós szerkesztő:

Dr. Molnár Gyula.

Megjelenik hetenkint kétszer: vasárnap és esütőirtőkön.

Szerkesztőség: Gromon- és Zrínyi-utca sarkán.

Kiadóhivatal: Csendes-utca OLÁH-féle ház.

Városok világitása.

A világitás, a tudás, a felvilágosodottság és a haladás symboluma. A villanyfény a mai művelt kor tudományának világitása. Az Excelsior angyalai fantasztikus kostümjét már nem az üvegcsilláron megtört légszuszó szivárvány törése világitja meg s teszi tetszetősé, már nem a tükörrel való makináció idézi elő a bűvös fényességet; nem szükséges már a görögűz színes lángja sem ahhoz, hogy a légkört tulvilági színre fesse a rendező, hatványozott világitásával mindent pótol ennek a századnak a legnagyobb tudománya: a villany.

A villany tehát a mai kor műveltségének egyik symboluma. Általán véve a világitás együtt jár a tudománnyal s a műveltséggel. Világitás nélkül nem lehet tudás, tudás nélkül világitás. A kulturavilágot értelm.

A művelt városok éjjeli palotásorai nem vehetnek olyan sötét árnyékot a követet szintelen felületére, hogy az ember a saját árnyékát meg ne láthassa a lámpa világa mellett.

A város vagyonosságát, műveltségét és hatóságát is jellemzi a város éjjeli világitása.

A város éjjeli közbiztonságát semmi sem óvhatja meg könnyebben, mint a sűrűn alkalmazott lámpafény.

A városok világitásának ügye nálunk Magyarországon a múlt tizedben mindenütt tizedrendű kiadás volt. Úgy hogy egyes szeszélyes pontokon való alkalmazását a világitásnak csakis felsőbb hatósági rendelet útján lehetett foganatosítani.

A mécs zsírját eszmájára kente az éjjeli bakter, a petroleum pedig a kisbíró asztalán égett el.

A légszuszóval való világitás föltalálása után csak nagyon gazdag városok vállalkozhattak arra, hogy az alapszuszóval hosszú munkájával a légszuszóveket be- rakassák.

S most is még csak kevés olyan várossal találkozunk, ahol légszuszóval világitják meg a várost, — meg-

lehetős gyarló módon. Budapest főváros — sajnos ez alá a kategória alá esik.

Csofolatos azonban, hogy a villanyvilágitás ősőbb kiállítása mellett még ma is több, mint száz olyan várost találunk Magyarországon, ahol csak minden tizedik utcákon találkoznak egy szomorúan pislogó s szárandó kisérteties fényt árasztó lámpáskával.

Nem kárhoztatjuk a kisebb, tehetetlenebb városokat, hanem a tehetősebbet, a melyektől a mai modern társadalom a kis áldozatot joggal megkívánhatná, sőt követelhetné.

A villámmal való világitás kétségkívül áldásos társadalmi tényező. Kihasznlása most már csakis a városoktól függ. Előnyeiket hangzatos szavakban emlíndani fölösleges.

Az országos kiállítás, mely a technikai tudományok terén való gyors haladásunk tagadhatlanul élénk és változatos képét nyújtja a figyelmes szemlélőnek, fényesen igazolja a villamosság fontosságát és hasznát. Gondeljünk csak vissza azokra a fündéri estékre, melyeket ott a villamos lámpák kedves világitása mellett töltünk.

Annai bizonyos, hogy városok, területek, ligetek, gyárak, kiállítók, nagyobb műhelyek, színházak és hangverseny-termek világitására — még pedig mindenkorra csakis előnyös világitására. — legalkalmasabbnak bizonyult a villamvilágitás.

A „Ganz” gyár, mely e terén is a szó legszorosabb értelmében fényes eredményekkel dicsekedhetik, áll az első helyen nálunk a villamos berendezések készítése tekintetében.

Ma már mindjárt a forgalom az utcákon és téreken még a késő déli órákban is igen nagy, valóban esodálatos, hogy a villamvilágitás eddig nálunk Magyarországon csak egyes városokat tudott meghódítani.

Szinte borzasztó az a körülmény is, hogy dacára annak, hogy a „Ganz” gyár szívesen vállalkozik városok ingyen próbavilágitására, a gyárnak ezt a szíveségét is olyan kevesen vették igénybe.

A szükkeblőség okát nem akarjuk és nincs is kedvünk feszegetni.

Pedig a városok fejlődésére óriási haladást jelentene a csekély áldozatokkal járó villamvilágitás. Még azokban a városokban is, ahol légszuszóvilágitást alkalmaztak: még ott is mindenütt nagy hiányokat pótol.

A városok kezdetleges világitási ügye a törvényhatóságok üléstermében nem egyszer élénk eszmecsere adott már okot?

Miert tehát a zsigori gazdálkodás a lakosság igényeivel szemben, mikor a villamvilágitás azonkívül, hogy a várost szépiíti: fejlődését nagyban előmozdítja, forgalmát élénkíti s a közbiztonságnak is nagyban előnyére válik.

Az örök szeretet nevében.

A Mária Dorothea-egyesület, mely Mária Dorothea Ó Fensége védnöksége alatt a magyarországi tanítónők, gyermekkertésznők, nevelőnők, zongora- s nyelvmesternők, egyzóval a hazánkban tanítással és neveléssel hivatásszerűleg foglalkozó nők anyagi és erkölcsi érdekeinek megóvása s fejlesztése végett 1885-ben alakult, Budapest fővárosában egy a fővárosi hatóság által e célra díjmentesen felajánlott telken Mária „Dorothea-intézet” cím alatt külön épületet akar emelni, mely egyedül élő szegény és munkaképtelen volt tanítónőknek és nevelőnőknek otthont biztosítson és egyuttal központja legyen a magyar nevelőnők törekvéseinek, és a hely, a honnan a legilletékesebb egyének egyesült erővel emelhesék fel szavukat a nemzeti lét egyik legfontosabb feltétele, a nemzeti növevelés reformja érdekében.

A Mária Dorothea-intézet tervezetének megvalósítása mintegy 30,000 frtba kerül. Tagtársaim nevében én, mint az egyesület ez időszerinti elnöke, kérek fel mindenkit, kilépez jelen soraim eljutnak: adakozzanak és gyűjtsenek.

Ne utasítsa vissza senki kérelmeteket, ha csak krajczárok lesznek is, a mit körülményei folytán e célra

A „Zombor és Vidéke” tárczája.

Szegény bolond.*

IRTA: FATAJ SÁNDOR.

Az utcakövezet hazája,
Ruhája rongy, — cipője nincs;
Nincs kincs, a mire szíve tájna;
Nincs vágya — tán már szíve sínes;
Nem érzi jégeső ha éri,
Nem érzi, mert nem faj a — csont;
Ha látják, szánalom kíséri, —
Szánjuk szegényt, szegény bolond!

Igaz, hogy van ki azt beszélé,
Hogy félig volna csak bolond;
Hogy néha józan óra éri,
Hogy van eszébe' tiszta pont.
Ejh, hogyha el lehetne hinni,
Mit mind, a mendemonda mond —
Bolond ez! Látni ajkain ni
Miket morog szegény bolond:

(És milyen különös beszéd!)
— Beszéltem éveken — Matild —
De tiltva zárva volt az éden —
Miert nem örökre? — ha ma tilt? —
Hogy vesztésem általértem —
Egy percze kebelére vont —
S azóta! — üdvösemért sem!
Oh én szegény, szegény. . . bolond!

Vértesi-estély.

Vértesi Károly közszeretbenálló polgártársunk; helyben működött ügyvéd f. évi november 1-jével városunkból végleg elköltözik, s lakását Budapestre teszi át.

Vértesi városunk szülötte, a ki élete felét töltötte e város falai közt s itt alapított családot.

Jóvilás, vendégszerető férfiú lévén, Zombor város minden

* A jövő évi „Magyar háziasszonyok naptár”-ából. — Szerző beleejegyzésel.

intelligens polgára meleg barátsággal viseltetik iránta, — de népszerűségét azon körülmény is növelte, hogy Vértesi évek során át buzgó irodalmi működést is fejtett ki, s uti rajzait immár a fővárosi lapok révén az ország közönsége olvassa.

Elköltözése jó barátai körében a legelönlöbbséggel sajnálat érzetét költötte föl, mert valóban veszteséget jelent az úgy a köz-, mint a magánéletben.

Ez okból Czedler János ügyvéd elnökele alatt egy bizottság alakult, mely f. hó 28-ára büesítettlyt rendezett Vértesi Károly tiszteletére az „Elefant” című vendéglő éttermében.

Az estélyen Vértesi barátai nagy számban voltak képviselve s úgyzóval a meghívottak valamennyien megjelentek. Képviselve volt az ügyvédi, bírói, tanári, orvosi kar, városunk, megyénk tisztviselői, szerb polgáraink, szóval: társadalmunk minden rétege.

Az első pohár felköszöntő Czedler János mondotta az ünnepeletré, mint volt princzipális. Komája s kollegája. Utána dr. Schuller Simon adott kifejezést a közérzetnek, mely Vértesi el-távozását mélyen fájlalja. Azután Vértesi szözlött, megköszönve barátai ragaszkodásának ezen újabb jeleit, biztosítván őket arról, hogy a legjobb emlékeket viszi magával s meg fogja a fővárosban is őrizni irántuk való szeretetét s ragaszkodását.

Azután dr. Molnár Gyula ügyvéd s e lapok szerkesztője emelt poharat s a következő tosztot mondotta:

Uram!

Vértesi Károly végleges elköltözése Zomborból nem jelentéktelen, nem könnyen betölthető űrt hagy maga után. — Társadalmi életünk oly laza, oly szétfolyó, hogy egyetlen kapes kiesése is érzékenyen megtámadja láncsorát, kivált ha e kapes erős volt s oly ponton kötötte össze ezen társadalom körét, melyen a legkülönbözőbb érdekek szoktak sűrölődni egymással.

Bizonyára vesztit távozásával közéletünk, vesztit azonban legfőkép a magánélet, a hol Vértesi Károlyval oly gyakran s oly szívesen találkoztunk. Mindezen veszteséget méltatni fogják önök s ki fogják fejezni benső és őszinte sajnálatukat a fölött, — hogy társadalmi életünk nem is első ízben, — sőt az utóbbi években ilyen esapások gyakrabban érik.

Nekem hármas jussom van Vértesi Károlyhoz büesüszöt intéznie.

Büesüszóm kell tőle, a kollegától.

Büesüszóm tőle, mint lapom szellemes munkatársától.

Végül pedig büesüsz veszek tőle, mint régi jóakaróm, régi jó barátomtól.

Büesüszim a kollegához nem elablónszerű.

Ó a kollegiális viszony mindenkor föntartója s egyik erős oszlopa volt.

Csatlakozott hozzáuk, az ügyvédekhez, mindenkor mindenben, s kész volt az egyetértés s közös elhatározások terén tevékeny szerepet játszani.

Legyen, hogy tömörüljön, egyesüljön akartunk, legyen, hogy az eszrit de corps érzetét akartunk kifejeleszteni, legyen, hogy erőlyesebb föllépéssel alásozott tekintélyünket akartunk növelni, legyen, hogy száz s annyiféle viszás állapotban akartunk javítani, — ó mindig köztünk volt, és sem a saját egyéni akaratát nem erőszakolta reánk, sem kiesnyölő gúnnyal nem iparkodott a háttérben megvonulni, hanem szerényen s olandással tetto meg a magját.

Ha tehát a mi sajátos viszonyainknál fogva ügyvédet ügyvédhez valami szoros kapesok nem is igen fűzhetik, a mennyire azonban az egyforma hivatás az egyvő tartozóság érzetét fölkeltheti: felköltötte azt bennünk Vértesi Károly, s én hozzá, mint kollegámhoz őszinte, szívből jövő „isten hozzád”-ot mondom!

De van egy szavam hozzá, — s ezt a lapszerkesztő intézi a munkatársához, a közvélemény tolmácsolója — a mi társadalmunk egyik faktoriához, a szellemi munka napzámosa, az írchoz.

S ez alkalmat legyen szabad fölhasználnom arra, hogy elismerjem Vértesi Károly írói tevékenységét s ezen elismeréssel csak szerény hozzájárulásomat jelezsem a hivatott fővárosi sajtó elismeréséhez.

Vértesi Károly buzgó munkása az irodalomnak. Van benne erős s akarat ahhoz, hogy a hazát az irodalom terén is szolgálja. — Mig mások a napi munka fíradalmait vidám társaság körében pihenik ki, addig Vértesi Károly íróasztala előtt görnyedve dolgozik nemes lével s ambícióval. Sok jószág és önfeláldozás kell ahhoz, hogy valaki Magyarországon író akarjon lenni. Talán nincs olyan ország Európában, ahol az író annyit gyanj, kiesnyölés s megvetés kísérné működésében s iparkodnék elcsüggeszteni, ahol, kivéve a benső tüzet, semmi sem ösztönzi tevékenységre, munkásságra, mint Magyarországon.

Higgyék el uraim, hogy azok a vértanúk, a kik nemes eszméket terjesztve az emberiség között a magasztos s üdös magvat akarták elhínteni, amiért halállal kellett kolokolni, sok tekintetben rokoni hitet vallhatnak a magyar íróval, a ki egy egész emberéletet át abban fárad, hogy szellemi tevékenységével másoknak nemes és hasznos gyönyörűséget szerezzen, s a ki jutalmul gúnyt, kiesnyölést s megretést nyer.

adhat; ne legyen közönyös ügyünk iránt, míg akad egy ismerőse, kivel elzunkat és törekvésünket meg nem ismerette; ne legyen habozó s ingadozó; fillére s ügybuzgalma a magyar közművelődés érdekét mozditja elő, az általa elért eredmény, bár csak parszemként, az örök szeretet nagy munkáját fogja gyarapítani.

Először fordulnak most a magyar tanítónők segítségért a magyar társadalomhoz. Első ízben kérnek gyámoltást azok, kikre bízottat a magyar nők és a leendő magyar anyák nevelése. Kérelmünk anyagi helyzetünk javításával kapcsolatban a nemzeti nőnevelés reformját terveli, a magyar faj és a magyar állam fennmaradása s felvirágzása egyik feltételének akarunk szolgálni azzal az épülettel, mely nemcsak humanisztikus intézet lesz, de egyúttal a nemzeti nőnevelés ügyével foglalkozók közös érdekében származó szoros összetartó kapcsa.

De lenne bár a „Mária Dorothea-intézet” kizárólag humanisztikus intézmény, közel 10.000 nőből álló testületnek, mely életét a tanítás s nevelés nemességének szentelve, joga van ily kérelemmel járulni a magyar társadalomhoz. Nemcsak joga, de kartásai iránt való kötelessége is. S van okunk remélni, hogy a magyar társadalom meg fogja hallgatni kérésünket. Mert az önére jere utalt művelt nő, mint tanítónő, a legfárasztóbb terheket veszi magára, s gyöngye szervezetének megfizetett erejével küzd a társadalom érdekében, tőr s szenved éveket áll nemesis hivatása teljesítésében. S mennyi lesz közöttük agg napjában egyedül s elhagyatva, midőn a gyenge testben lakott erős lélek is hanyatlak, hányanak lesznek elváthaltan kísérői az egyedülálló és a nyomor!

Adakozzunk. Állítsuk fel a Mária Dorothea-intézetet, megpihenő, helyet a szegény elhagyatot, volt tanítónőknek, és egy közművelődési templom, mely társadalmi életünk egyik legszebb és legkényesebb kérdését, a nemzeti nőnevelést, ápolja és erősíti meg. Bizalommal kérek fel mindenkit, kihez jelen soraim eljutnak: adakozzanak és gyűjtésnek.

A magyar tanítónők egyik legkitünőbbike a legelső állami nőnevelő intézet igazgatója Zirzen Janka úrhölgy volt egyesületünk pénztárának kezelését elvállalni s az ő neve elég biztosíték, hogy a Mária Dorothea névelő diszített egyesület részére gyűjtött pénz rendeltetésének megfelelően fog felhasználtni. De e mellett minden egyes küldeményt, bár csak krajczárokból álljon, háromszor nyugtázzunk: a „Nemzeti Nőnevelés” című havifolyóiratban, a gyűjtőknek küldött levelező lapon s a Mária Dorothea-intézet felállításakor kiadandó emlékkönyvben.

Az örök szeretet nevében ismétlem kéré szavamat: adakozzanak és gyűjtésnek! Budapest, 1887. augusztus hóban. A „Mária-Dorothea-egyesület” nevében: Bárd Nyári Adolfiné elnök.

Az adományok s gyűjtések Zirzen Janka igazgató nevére (Budapest, Andrásy-út 65. sz.) küldendők meg. Gyűjtő ívek kívánatra ugyanitt kaphatók.

Az egyesület célját és feladatát az 1885. megerősített alapszabályok következő pontjai tüntetik föl:

3. pont. Az egyesület célja a magyarországi tanító-

nők s nevelőnők (ide értve az ipartanítókat, gyermek kezeltőket, kisdobozókat, zongora- és nyelvmesternőket is) s különösen az ezek köréből tagjai sorába lépőknek gyámoltása s mindenek felett egy, vagy esetleg több tanítóknak otthona feállítás. Ez otthon:

a) méréseket dijtért s a menyiben lehetséges, egészen ingyen ideiglenesen tartózkodó helyet s ellátást nyújt tanítóknak s nevelőnőknek;

b) ugyane helyen működő tanítóknak s nevelőnőknek kívánásukra mérsékelt dijtért huzamosabb időn át ellátást ad;

c) nyugalmba lépett vagy munkaképtelenné vált tanítóknak s nevelőnőknek esetről-esetire meghatározott feltételek mellett állandó otthon biztosít;

d) szegénysorú tanító özvegyeinek s felhott árva leányainak — még ha azok nem tanítóknak is — esetleg ideiglenesen tartózkodó helyet ad;

e) a helyben működő tanítóknak s nevelőnők társadalmi életének középpontul szolgál; könyvtárral, olvasó- és társalkodó s kint működő pályatársak közt összeköttetést létesít;

f) kívánatra a tanítóknak, nevelőnők elhelyezését mérsékelt dijtért közvetíti s társadalmi állásuknak biztosítására s önszorgásra vonatkozó törekvéseiket lehetőleg működési körébe vonja;

g) egy tanítófi szakosztályt alakít a tanítóknak szellemi életének élénkítésére, hol a nevelés fontosabb kérdéseire nézve a tanítóknak eszmésenél folytathatnak.

7. pont. Rendes tag lehet minden felhott férfi vagy nő, ki irásban kötelezi, hogy három éven át évenként 2—2 frtot azaz két forint tagsági díjat az év első három hónapjában a pénztárba befizet, vagy ennek behajtására az egyesületet feljogosítja. Azok, kik egyszerre 50 frtot közpénzben vagy értékpapirokban befizetnek, alapító tag címét nyerik.

SZÍNHÁZ.

Nap és hold.

(Székely Ád. 29.)

A kellemes zenéjű operettet igen jó előadásban láttuk, ha a karoktól eltekintünk. De hát utóvégre nem lehet minden jó karban. Nálunk a kar nincs.

Mihálka egy halad, hogy maholnap bátran nevezheti magát egész Mihálk-nak.

Csige mint rendesen dominálta a helyzetet kellemes hangjával és jó játékaival.

Kövi éneke ellen nincs, csak játéka ellen van az a kifogásunk, hogy néha nagyon mereven áll; pl. a Szt.-Mihály dalánál.

Andrássy mint Don Brazeronak nem „bizalmas” hanem „almos” embere nem adta e szerepét oly jól, mint tavaly Forris.

Nemethy Gizella nagyon jól volt d i s p o n á l v a, hogy megmaradjunk megszokott phrasikonunknál, a melyről már azt hittük, hogy kénytelenek leszünk, állandó szedésben hagyni. Oly vervevel és oly kezesen már rég nem láttuk Manólt személylívise.

Matray Margit halad. Sokat letett már eseten játékaiból, de annyi volt, hogy még mindig elég letenni valója maradt.

Angyal Hus kedvesen egészítette ki az ensemblet.

Közönség is látnak.

jöv virradjon rád, és ha e jó kívánság teljesedése meg; gondolj reánk, kik nélkül is kevesebb jóval bírnak, gondolj reánk barátságod nélkül, — melyet mi is meg fogunk őrizni számokra mindvégig!

Es éltessen Tégedet az isten sokáig!

Azután Vértesi köszöntötte föl Czedler Jánost, dr. Molnár István Lajos a „Bácska” szerkesztője mondott humoros fölköszöntő az ünnepletre, melyet dr. Vadas Kálmán egészített ki; ezen tisztelettel kifolyólag mondott talpraesett és szellemes fölköszöntőt Szilágyi Mór, utána Dömötör Pál szólott az igaz értes hangján, mely a jelenlevőket egész az elérékenyültség meghatolva, midőn Vértesi el-távozásában az ő legnagyobb veszteségét esetelte, mert Vértesi volt az ő legbensőbb barátja, kivel legtöbbször töltött a kedves órákat, beszélgetve irodalmi viszonyainkról s elmerengve a multon s jövőn. Fölköszöntőjét a jelenlevők szemlélésével megjelentes. Vértesi a bírói kart köszöntette föl, majd Lalloensis szől szerbül beszúván komájától Vértesitől. Mondottak még számos fölköszöntőt az est lefolyásáig, mely a hajnali órákig elhúzódott, a midőn is a jelenlevők egy kedélyes el-töltésének és Vértesi Károly nevéhez fűződő egy újabb szép emlékek gazdagabbán távoztak. A közvélemény nevében mi is egy meleg „isten-hozzát”-ot mondunk a távozó Vértesi-esaladnak s tiszta szívvel kívánjuk, hogy a fővárosban tetőzve lelje meg mindazt, a mitől itt megvált: a jólétet, — s a barátságot!

Egy légy.

Légy! Erős parancsoló módban kimondott szó ez, és azt hiszen az egész emberiségnek fáj, hogy erre keresztelték az állatok legszemtelenebbjét, mikor még Noé apátnak is átkozták, hogy annak bérkájában helyet adott.

Es — lám, lehet, hogy ő is adta meg neki a keresztiséget, mikor bérkáját megnyitva azt mondta: „légy” hát te is itt! De hiszen megis bűnhatta a szegény öreg e nagylakúságot, — vagyha nem — akkor nem volt Noé apánk soha kopasz ember.

Hát kérem alig van még két napja, midőn egy ilyen bestia az egész házatam feldúlta. Mert én — ki inkább — adósságotam fizetem ki, mintsem egy loyget megtérítsem, — oly határozott parancsban adtam kifejezést ebbeli ellenszemennek, hogy szegény feleségem, eseléd és családommal együtt azóta mást se tesz, mint azokat öldözi.

Alig két nap előtt — épp a reggelhez ültünk, — s midőn

Leár király

(Csatár Ád. 27.)

Shaksper ez érdekes tragoediájának legnagyobb részét volt alkalmunk ma a zombori színházban látni. Az egész megint nem kaptuk, úgy mint a Velencei Kálmárnál. Lehet ugyan, hogy valamely szigorú erkölcsökben megkopaszodott cenzor kifogásolta volna, ha Edmund elszávalja Shaksper e szellemes sorait:

— base, base?

Who, in the lusty stealth of nature, take
More composition and fierce quality,
Than doth, within a dull, stale, tired head
Go to the creating a whole tribe of fops,
Got 'tween asleep and wake? —

(Shaksper King Lear I. Act. II. Scene.)

— habár nem ismerjük el hogy a szép gondolat megismerése ártalmára lett volna a mi közönségünknek, de azt kifogásolnunk kell, hogy egész jelenetnek elmaradtak.

Órommel vettük észre, hogy Rakodezay neve már kivívta magának azt a variást, hogy tiszteletere, ha Shaksper művében lép föl, megdől a színház. Ez oly siker, melyre büszke lehet, nem azért mert a zombori közönség elismerése oly sokat érne, hanem ep azért mert máig a zombori közönséget is be bírja huzni Shaksperestén a színházba.

Nem tudjuk, azért jöttek-e sokan mert reklám volt eszínval a két Shaksper előadásra, vagy csak azért volt reklám, mert Shaksper volt és egy is jötték volna — ajánlanok hogy e dilemma tisztáztassék. Meg kellene kísérlelni a reklámot más daraboknál is, hát-ha megtekinék a színház gyakrabban? Tavaly ötötte Borsódi a nagy dobót, és jött a közönség. Pedig egy szál Shaksperben sem volt részünk, hanem igen is mindenféle „Perozs-ekben” és „Ábrárahám a böles és Lévi a bolgoly zsidó-”kban stb. Talán jönné az ide is? Habár csak okos darabokat adnak. —

Akár a reklámnak, akár nem annak köszönhető a nagy közönség, örvendünk, hogy jött és bizonyára örvendének azok is, a kik a szép előadást végignézték.

Nem részünk van a consequentia, hanem Rakodezay részén, ha ma ismét azzal a nagyon gyenge kifogással illetjük, a mely — körülmények között — bókna is megjárja, hogy nagyon fiatal Lear volt, — ép úgy, mint a milyen fiatalnak tetszett Shylockja. A chablonszeritől nagyon elütő életével kell annak a 80 éves aggnak bírnia, a ki oly hevesen ágál mint Rakodezay Learje. És ezzel, valamint azon esékely megfigyélssel, hogy egy-két mondatot, a melyet kiemeltünk öhajtottunk volna, elejtett, pl. azt a közmondással vált szép phrasist

„Ay, every inch a king!”

(Shaksper King Lear IV. Act VI. Scene.)

a mit Vörösmarty fordítsa gyengédn ad így vissza:

„Izról, izre király.” —

ezen két megjegyzéssel kimerítettük palottánk összes sötét festékeit, hogy a kevés árnyék mellett annál fényesebben domborodjék ki a mi Rakodezay ragyogó alakításáról mondani való.

Ráillenek a szavak, a miknek ki nem emelésével vádoltam:

„Every inch a king.”

(Ha pajkosság vezérelné tollamat, levonhatnám azt a következtést, hogy nem sok „king” kerülne ki belőle, de azzal replikázhatna, a mivel Napoleon a tisztnek, a ki ajánkozott, hogy egy könyvet leemel a császár helyett, mert ugymond — én nagyobb vagyok mint Siro! — „Csak hosszabb!”)

Rakodezay szép alakítása végig vezetője volt az előadásnak és talán ennek önzertes tudatában hagyattok ki majdnem minden nagyobb jelenetet, melyben neki nincs dolga. A főbb jele-

Vértesi Károly irodalmi tevékenységét méltatni nem alkalmas e pillanat, de midőn bucsút mondok hozzá az írások, a ki eltávoztán városunkat, azt a viszonyt, melyben a helyi sajtóhoz állott — habár reméltem nem véglegesen, — többé-kevésbé megszakítja, „Istenhozzát”-omban ki akarom fejezni ezt a benső óhaj: vele még igen gyakran találkozni a szellemi világban, melyet tér s idő egymástól el nem választhat.

Van egy szám a régi jó barátokhoz.

Hat év előtt első volt ő azok között, a kik engem baráti jóindulatukkal megírtak. Első volt ő azok között, a kik bizalommal megajándékoztak. Ezek az én régi jó barátaim 6 év alatt fölötté megfogytakozának.

De jól esik ez alkalommal magamnak konstatálhatnom, hogy Vértesi Károly ma is ugyanezek nekem, a ki volt.

Egyedül jó barátul kell őt mondanom, a ki soha se mulasztotta el: örömben és bánatomban egyaránt osztozni.

Ha baj ért, ott volt ő megvigasztalni, s ha öröm ért, első üdvözölt, s szorított velem kezét. Nem tapasztaltam, hogy azon az uton, melyen mi ketten haladva, a körülményeknél fogva nem éppen sürin találkoztunk, valaha megváltozott volna irányomban. Konzekvens megőrizte irántam sympathiáját, a melyért én neki hálaival tartozom, — s a melylyel én ma és mindig készízető adása vagyok.

En iránta táplált barátságomnak lapon tárczahasájában többször is kifejezést íparkodtam adni, kifejezést adok ezuttal is, midőn nem hiálva a fájo érzetnek mondok hozzá „isten-hozzát”-ot.

Még csak egy szót!

A mi körünkől Téged Károly barátunk nem az el mostoha sors, s nincs okod megbánni azt, hogy életed felét töltötted e város talai között!

Te minket önként használ, hogy a kisvárosi életet föleselred a nagyváros anyagi élvényével. Elhatározásodat bizonyára kellőképp megtontoltad s mitűn azzal a jó helyett jobbat keresz magad számára, mi minden utógondolat nélkül helyesnek s irigylendően ismerjük el azt. Boldog Te, a ki szakított a régi megszokott jóval, a még jobb reményének hitében!

Adja az ég, hogy e hited megvalósuljon s Te a főváros zajos világában föleselred otthonodért egy kedvesebb és boldogabb otthonra lelj!

Tiszta szívből kívánom neked, hogy a szép mult helyett szebb

ezukor spórolásból kvémat felkeverni akarom, valami fekete tárgyat látok a felszínre bukkanni. Huh egy légy, mondom megrázkodik meg a gondolattól is; — mire feleségem megijedve ugyan, de áldott aszonny természetesen kifolyólag azt kezdi rá kortáznai, hogy hát iszen csak kenyér héja, és igen nagy kőszéget fejt ki, hogy a poharat magához kaparintsa; de én, ki tudva, hogy vasárnapi lévén, mi szemlet eszünk, diadalmas mozdulattal mutatok az előttem fekvő személy maradványra, és veszterhes morgással maradok meg állításon mellett.

— Hát láttál te fekete személyt is már? vagy nem mondtam már egyszer is, hogy az én egyedüli utálatomra alkalmat ne adjatok!

De itt már elhallgattam, mert a pohár, mit feleségem hősies elszántsággal magához venni akart, nagyot nyikkan és az asztalterítőre adta ki tartalmát. — Persze az első pillanatban általános meglepetést szült e fordulat, de a másik pillanat már a bizonyított megszerzésére szolgált, és közös kapkodásunknak az eredménye az lett, hogy a per tárgyat ketté szakítván dühös szakított szemle alá vetjük.

— No látod — mondja aztán feleségem — kinek a feje jutott — no látod, hogy csak darálódnak kénévárak, — és egy pillanatilag elem távozt, — ugyesen dobja félre a szétmarcangolt hullát.

— No, mondok, akkor az a kávé nem fizetett vámot, mikor ide került, mert ehun ni, — nálam van a szárnnya, — szólok oda most már egész férfi stílusban.

Persze pityérgés lett a vége s kijutott a szemrehányás szeszélyem miatt; mit én eszmésere tárgyává tenni nem akarván, nem feleltem, hanem midőn az érdemes familia többi tagjai kanalnak kezdtek az arosz levét, akkorát ütöttem az asztalra, hogy az egyik gyerek felbukott, a másik meg ijedtben kezét hátra rántva leverte a ezukor-tartót is.

Jaj szerelmes Istenem — esuda zsvaj! — a gyerekek sipitása, mint egy vadonatnyi sváb banda most gyakorló klarinétjai, szelk át a léget, én az ztjokat esapósom, mig feleségem egy egyes fordulattal a eselednek esik, mint ki az egész baj ökozőja, mert a kávé száz parancsára nem takarta le . . .

Sírás, rivás, habörgő tenger . . . Oh Légy — ne légy!

Matróz.

